

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІОЛОГІЯ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 Управління та адміністрування
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	073 Менеджмент
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Соціологія. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» / Розробники: Л.П. Хахула, Б.В. Хахула. Біла Церква: БНАУ, 2023.

Розробники: Хахула Л. П., канд. пед. наук, доцент;

Хахула Б. В., доктор філософії в галузі економіки, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(Протокол №1 від 25.08.2023 р.)

Завідувач кафедри менеджменту,
д-р екон. наук, професор

Ю. С. Гринчук

Гарант ОП «Менеджмент»,
канд. екон. наук, доцент

Н. В. Коваль

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
(Протокол №1 від 28.08.2023 р.)

Голова науково-методичної комісії,
д-р екон. наук, професор

І. М. Паска

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	8
6.2. Практичні заняття	9
6.3. Самостійна робота	10
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	12
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	13
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	14
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	17

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2023-2024 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Соціологія» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 42 години (лекції – 14, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 78 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівня вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе, програма КСД		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 120		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	
		14 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 5,5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		28 год.	4 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		78 год.	110 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Сьогоднішня соціально-економічна та політична ситуація в Україні, у воєнний час, висуває особливі вимоги до вивчення різних аспектів життя суспільства, вимагає нового економічного мислення та господарської культури фахівців. Вони мають більш глибоко розуміти закономірності розвитку та функціонування суспільства, соціальні аспекти ринкової економіки у воєнний час, уміти правильно оцінювати ситуації у різних сферах суспільного життя, своє місце і роль у суспільному процесі та соціальних відносинах.

Мета курсу: формування у студентів соціологічного погляду на соціальну реальність; наукового підходу до закономірностей розвитку і функціонування різних утворень (систем, інститутів) у суспільстві; практичних навичок дослідження соціальних явищ і процесів, використання отриманих знань у професійній діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Соціологія» базується на знаннях таких дисциплін як «Історія України», «Математика», «Інформатика», «Громадянська освіта», «Правознавство», які вивчались у середній школі, та «Вступ до фаху», «Інформаційні системи і технології», «Економічна теорія», які вивчаються паралельно.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання відповідно до ОП «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	Результати навчання з дисципліни «Соціологія»
РН 01. Знати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	РН 01.1. Розуміти сучасні проблеми розвитку та функціонування суспільства. РН 01.2. Вміти формувати цілісне уявлення про функції та роль сучасного українського суспільства. РН 01.3. Знати про місце і роль соціальних спільнот та соціальних інститутів у розвитку суспільства.
РН 02. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	РН 02.1. Вміти формувати світогляд і духовну культуру членів суспільства. РН 02.2. Вміти вирішувати соціальні конфлікти в організації та суспільстві в цілому.
РН 06. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	РН 06.1. Вміти здійснювати та аналізувати результати соціологічних досліджень для обґрунтування перспектив розвитку організації та суспільства в цілому. РН 06.2. Вміти описувати зміст функціональних сфер діяльності різних галузей суспільного життя. РН 06.3. Вміти прогнозувати можливі зміни, визначати тенденції розвитку в сфері суспільного життя на основі результатів соціологічних досліджень.
РН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.	РН 17.1. Вміти застосовувати методи соціологічного дослідження для забезпечення ефективності діяльності організації та суспільства в цілому. РН 17.2. Вміти індивідуально та/або в групі виконувати дослідження, розробляти програми конкретно-соціологічних досліджень.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1.

Тема 1.1. Соціологія як наука про суспільство. Предмет і функції соціології.

Тема 1.2. Виникнення і становлення соціології як самостійної науки. Основні парадигми сучасної соціології.

Тема 1.3. Суспільство як цілісна система.

Тема 1.4. Актуальні проблеми альтернативної соціології. Взаємозв'язок суспільства і природи.

Тема 1.5. Соціальна структура і соціальні процеси суспільства.

Змістовий модуль 2.

Тема 2.1. Спеціальні соціологічні теорії.

Тема 2.1. Галузеві соціологічні теорії.

Тема 2.3. Методологія і методика соціологічних досліджень.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
<i>Змістовий модуль 1</i>								
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство. Предмет і функції соціології	16	2	4	10	18	1	0,5	16,5
Тема 2. Виникнення і становлення соціології як самостійної науки. Основні парадигми сучасної соціології	16	2	2	12	16	0,5	0,5	15
Тема 3. Суспільство як цілісна система	7	1	1	5	10	0,5	0,5	9
Тема 4. Актуальні проблеми альтернативної соціології. Взаємозв'язок суспільства і природи.	7	1	1	5	7	0,5	-	6,5
Тема 5. Соціальна структура і соціальні процеси суспільства	18	2	4	12	19	0,5	0,5	18
Разом за змістовий модуль 1	64	8	12	44	70	3	2	65
<i>Змістовий модуль 2</i>								
Тема 5. Спеціальні соціологічні теорії	18	2	6	10	14	1	0,5	12,5
Тема 6. Галузеві соціологічні теорії	18	2	4	12	16	1	0,5	14,5
Тема 7. Методологія і методика соціологічних досліджень	20	2	6	12	20	1	1	18
Разом за змістовий модуль 2	56	6	16	34	50	3	2	45
Усього годин	120	14	28	78	120	6	4	110

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1</i>	
<p>1.1. Соціологія як наука про суспільство. Предмет і функції соціології. Опис навчальної дисципліни: цілей, змісту, очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. Принципи академічної доброчесності. Предмет, структура та функції соціології. Соціологія в системі суспільних та гуманітарних наук. Основні категорії соціології.</p>	2
<p>1.2. Виникнення і становлення соціології як самостійної науки. Основні парадигми сучасної соціології. Виникнення та основні етапи розвитку соціології. Початок теоретичної соціології як окремої науки (перша половина XIX ст.). Огюст Конт – засновник нової науки соціології. Еволюціоністська соціологія Г.Спенсера. Матеріалістична соціологія К.Маркса. Соціологічна концепція Е.Дюркгейма. М.Вебер і його соціологічна доктрина. Сучасні соціологічні концепції (емпірична соціологія, функціоналістська соціологія, конфліктологічні теорії, символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія).</p>	2
<p>1.3. Суспільство як цілісна система. Соціологічні уявлення про суспільство. Поняття суспільства і системи. Соціальна система суспільства. Поняття «соціальний інститут», види і функції соціальних інститутів. Типологізація суспільств. Теорія соціальної стратифікації. Соціальна мобільність, її види та особливості у воєнний час.</p>	1
<p>1.4. Актуальні проблеми альтернативної соціології. Соціологічні уявлення про альтернативну соціологію. Взаємозв'язок суспільства і природи. Глобалістика і соціальна екологія: становлення і розвиток.</p>	1
<p>1.5. Соціальна структура і соціальні процеси суспільства. Поняття соціальної структури суспільства. Структурні елементи суспільної системи. Соціальні підсистеми, їх елементи і взаємодія. Соціальний процес та соціальний рух. Соціальне відтворення і трансформація. Соціальний прогрес і регрес, соціальний контроль: критерії і тенденції. Соціальний зв'язок, його внутрішня побудова й регуляція.</p>	2
Разом за змістовий модуль 1	8
<i>Змістовий модуль 2</i>	
<p>2.1. Спеціальні соціологічні теорії. Особистість у системі соціальних зв'язків. Соціальна складова особистості. Предмет</p>	2

соціології сім'ї. Предметна сутність соціології молоді. Предметна сутність соціології конфлікту. Війна як вид соціального конфлікту.	
2.2. Галузеві соціологічні теорії. Предмет соціології культури. Предмет і галузь досліджень соціології політики. Політика, політичні інститути, політична культура. Суть та зміст економічної соціології. Об'єкт і завдання, система категорій та методів економічної соціології. Предмет соціології релігії; релігія як соціальне явище. Предмет, структура та функції соціології освіти. Предмет соціології виховання.	2
2.3. Методологія і методика соціологічних досліджень. Сутність, види та складові соціологічних досліджень. Методи проведення соціологічних досліджень. Програма соціологічного дослідження, зміст методологічного та методичного розділів.	2
Разом за змістовий модуль 2	6
Всього	14

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1</i>		
1	Соціологія як наука про суспільство. Предмет і функції соціології. Поняття соціології, її об'єкт і предмет. Функції, закони та категорії соціологічної науки. Поняття мікро- та макросоціології. Соціологія в системі суспільних наук.	4
2	Виникнення і становлення соціології як самостійної науки. Основні парадигми сучасної соціології. Виникнення соціології як окремої науки. Позитивізм і натуралізм у соціології. Французька та німецька соціологічні школи. Індустріальна соціологія. Погляди сучасних американських соціологів. Основні парадигми сучасної соціології.	2
3	Суспільство як цілісна система. Сутність поняття «суспільство», ознаки суспільства, його типи. Компоненти суспільства як соціальної системи. Характерні риси й особливості суспільства. Теорія соціальної стратифікації. Критерії соціальної стратифікації.	1
4	Актуальні проблеми альтернативної соціології. Співвідношення понять «суспільство» і «природа» в позитивістській та класичній соціології. Сутність нової екологічної парадигми. Порівняння домінуючої соціальної парадигми і нової екологічної парадигми. Прояви глобальної екологічної кризи сучасності.	1
5	Соціальна структура і соціальні процеси суспільства. Співвідношення понять «соціальна структура» і «соціально-класова структура». Моделі соціальної структури суспільства.	4

	Основні елементи соціальної структури українського суспільства, їх характерні риси і тенденції розвитку.	
Разом за змістовий модуль 1		12
<i>Змістовий модуль 2</i>		
6	Спеціальні соціологічні теорії. Соціальна спрямованість особистості у сучасному суспільстві. Соціальна сутність та основні функції сім'ї. Шлюб та сім'я як об'єкт соціологічного дослідження. Молодь у соціальній структурі суспільства. Соціально-професійна орієнтація молоді. Конфлікти у сучасному суспільстві.	6
7	Галузеві соціологічні теорії. Поняття культури, основні її елементи, їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок. Політика як вираз соціальної взаємодії, структура та функції політики. Об'єкт і предмет економічної соціології. Соціологічна інтерпретація релігії, її місце й роль у суспільстві. Структура релігійної організації. Предмет та функції соціології освіти. Девіантна поведінка молоді.	4
8	Методологія і методика соціологічних досліджень. Розробка програми соціологічного дослідження. Розробка інструментарію, збір і обробка соціологічної інформації.	6
Разом за змістовий модуль 2		16
Всього		28

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1</i>		
1	Соціологія як наука про суспільство. Предмет і функції соціології. Методологічні підходи до соціологічного вивчення суспільства. Наукові дискусії про предмет соціології. Роль соціології у вирішенні різних соціальних проблем.	10
2	Виникнення і становлення соціології як самостійної науки. Основні парадигми сучасної соціології. Становлення і розвиток соціального знання стародавнього світу. Соціальне значення епохи Середньовіччя. Особливості соціологічної думки XVII – початку XIX ст. Соціологічна думка в Україні (кінець XIX – поч. XX ст.).	12
3	Суспільство як цілісна система. Системний аналіз суспільства в історії соціології. Середній клас і маргінальні верстви. Теорія соціальної стратифікації. Основні історичні типи соціальної стратифікації. Системний підхід до аналізу суспільства. Соціальна нерівність та причини її виникнення. Значення соціальної мобільності в суспільстві. Соціальний статус і соціальна роль. Аналіз чинників традиційного й	5

	індустріального суспільств, їх сутність і відмінності. Функції соціальних інститутів, їх класифікація.	
4	Сутність та характеристика глобальних екологічних проблем. Розвиток соціально-екологічних поглядів. Формування соціології екології як галузі знання. Екологічна свідомість і екологічна поведінка індивідів у суспільстві. Формування різноманітних екологічних субкультур. Екологічна освіта – свідомий і планомірний розвиток знань про навколишнє природне середовище. Екологічна політика – соціальна діяльність, спрямована на забезпечення економічних, соціальних і культурних умов, необхідних для гармонійного буття, збереження і відтворення навколишнього середовища.	5
5	Соціальна структура і соціальні процеси суспільства. Концепції та теорії розвитку суспільства. Соціальна структура суспільства. Зміни й основні тенденції розвитку соціальної структури українського суспільства на сучасному етапі. Сутність і мотиви соціальної дії. Протиріччя розвитку сучасного суспільства. Місце і роль соціальних спільнот у розвитку суспільства.	12
Разом за змістовий модуль 1		44
<i>Змістовий модуль 2</i>		
6	Спеціальні соціологічні теорії. Поняття особистості у соціології. Критерії типізації особистості, механізм її соціалізації. Фази та фактори соціалізації. Девіантна поведінка особистості. Соціологічна природа конфлікту, соціологічні методи вивчення конфліктів, у тому числі і воєнних. Перспективи та тенденції розвитку сучасної сім'ї. Особливості, які відрізняють молодь від інших верств соціальної структури суспільства.	10
7	Галузеві соціологічні теорії. Методологічні підходи соціологічного аналізу культури. Субкультура, функції культури. Проблеми культурного відродження в Україні. Сутність і функції економічної культури, роль у формуванні соціально-економічних відносин, її особливості. Взаємовідносини політики з іншими сферами суспільства. Особливості соціально-політичного розвитку України на сучасному етапі. Політична структура суспільства. Мотиви соціально-політичної поведінки. Взаємодія економічної та соціальної сфер, механізм регулювання. Теоретико-методологічні аспекти економічної соціології. Релігія як соціокультурний інститут, функції релігії в суспільстві. Проблеми секуляризації. Види релігій, їх еволюція. Особливості соціологічного вивчення релігії. Релігійна ситуація в Україні. Політика в сфері релігії. Основні ступені і форми	12

	освіти. Соціологія особистості студента.	
8	Методологія і методика соціологічних досліджень. Аналіз документів як джерело первинної соціологічної інформації. Спостереження, його призначення. Соціологічний експеримент, його особливості. Опитування, його види. Соціометрія. Проведення віртуального соцдослідження у реальному житті (ІНДЗ).	12
Разом за змістовий модуль 2		34
Всього годин		78

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на підготовку до практичних занять та виконання індивідуального завдання.

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Соціологія – наукове знання про суспільство.
2. Соціологія в Україні.
3. Людина – соціальне явище.
4. Особистість і проблеми соціалізації.
5. Соціальна поведінка і соціальний контроль.
6. Методологічні підходи до аналізу суспільства.
7. Соціалізація – стрижень соціального життя.
8. Основні напрями соціологічних досліджень у молодіжному середовищі.
9. Проблеми соціального розвитку сучасної соціології.
10. Роль праці у регуляції суспільних відносин.
11. Соціальні резерви виробництва. Діагностика і соціальне проектування в трудовому колективі.
12. Політика як суспільне явище.
13. Політична система сучасної України.
14. Демократія як одна із форм правління політичної і соціальної організації суспільства.
15. Соціальні інтереси в політиці.
16. Соціальні конфлікти.
17. Загальнокультурні цінності і національні інтереси.
18. Специфіка молодіжної культури.
19. Національні особливості розвитку культури в Україні.
20. Становлення і розвиток соціології освіти.
21. Соціологія особистості студента.
22. Роль освіти у житті суспільства.
23. Роль опитування в соціологічному дослідженні.
24. Спостереження – метод емпіричного дослідження.
25. Соціальний експеримент як спосіб одержання інформації.
26. Сутність соціального розвитку.
27. Громадянське суспільство і політика.

28. Глобалістика і соціальна екологія: становлення і розвиток.
29. Сім'я як важливий соціальний феномен.
30. Аналіз емпіричної інформації соціологічного дослідження.
31. Українське суспільство: моніторинг екологічної безпеки агросфери під час воєнного стану.

Форми індивідуального завдання: індивідуальне завдання полягає у проведенні віртуального соціологічного дослідження в реальному суспільстві з різноманітних проблем повсякденного життя та соціальних відносин.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни «Соціологія» використовуються різноманітні методи навчання і викладання, спрямовані:

1) *на засвоєння навчального матеріалу*: розповідь, пояснення, бесіда, дискусійне обговорення проблемних питань. Пояснювально-ілюстративний метод використовується під час лекційних занять, коли необхідно передавати й засвоювати значні масиви інформації. Усна розповідь супроводжується використанням різноманітного ілюстративного матеріалу: таблиці, схеми, малюнки, слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал;

2) *на активізацію логічного мислення*: методи проблемного викладу, індуктивні та дедуктивні методи, методи візуалізації навчального матеріалу (наочні методи), частково пошукові, дослідницькі.

Метод проблемного викладення базується на постановці проблеми, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод спрямовується на організацію активного пошуку розв'язання складних пізнавальних завдань. Завдяки використанню даного методу процес мислення студента набуває продуктивного характеру на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Різновидом цього методу є евристична бесіда, спрямована на активізацію мислення, спонукання до пізнання;

3) *на активізацію та мотивацію навчально-пізнавальної діяльності*: навчальні дискусії, аналіз конкретних ситуацій, метод ігрового проектування, мозкова атака. Особливого значення при викладанні соціології набуває наукова дискусія, адже соціологія – це мультипарадигмальна наука, а це означає, що при поясненні одних і тих соціальних явищ і процесів використовується різні наукові підходи і парадигми, часто протилежні. Під час дискусії, де будуть представлені різні підходи, студент, по-перше, засвоїть їх зміст, по-друге, зможе виробити власну точку зору;

4) на організацію самостійної діяльності: складання структурно-логічних схем, таблиць, конспектування навчальної літератури, складання опорного конспекту, глосарію наукових понять, розробка програми конкретно-соціологічного дослідження та методичного інструментарію.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з аналізом ситуаційних завдань – індивідуальних та в групах; використанням методу ігрового проектування, мозкової атаки, кола ідей.

У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Успішність студента оцінюється шляхом проведення поточного, модульного та підсумкового контролю.

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Соціологія» включає методи усного контролю (опитування під час практичних занять, співбесіди за матеріалами опрацювання тем самостійної роботи, підготовки презентацій за темами, що пропонуються у методичних вказівках); методи письмового і тестового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних і практичних занять та має на меті перевірку рівня підготовленості студента з програмних тем, а також виконання конкретних завдань. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру щодо вивчення програмного матеріалу дисципліни;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання індивідуальних та самостійних завдань.

Рубіжний (модульний) контроль проводиться по завершенню вивчення змістового модуля у вигляді тестування або теоретичної контрольної роботи та передбачає виявлення рівня опанування студентом матеріалу змістового модуля й уміння застосувати теоретичні знання для вирішення практичної ситуації.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал обліку успішності академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в

дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані індивідуальні завдання, командні проєкти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного контролю засобом оцінювання є письмова контрольна робота. Контроль здійснюється за трьома складовими: лекційною (теоретичною), практичною та самостійною роботою.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75% завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо впевнено орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60% завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як сума балів з поточного, модульного та підсумкового контролю.

Сума балів з поточного контролю визначається як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Законодавчо-нормативні акти.
3. Зразки текстів щодо оформлення методичного інструментарію та програми конкретно-соціологічного дослідження.

Технічні засоби:

1. ПК.
2. Принтер.
3. Мультимедійне обладнання.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Курчаба Т. Соціологія: навч.-метод. посіб. Львів: ПП Сорока Т. Б., 2015. 183 с.
2. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів; 2-ге вид., доопр., доп. / за заг. ред. В. І. Докаша. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с.
3. Соціологія: підручник / М. П.Требін, В. Д.Воднік, Г. П.Клімова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2010. 224 с.
4. Соціологія: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Волович, С. І. Горлач, В. Г. Кремень та ін.; 6-те вид. К: Центр учбової літератури, 2019. 808 с.
5. Соціологія: підручник / Ю. Ф. Пачковський, Н. В. Коваліско, І. В. Городняк та ін.; за ред. Ю. Ф. Пачковського. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 418 с.
6. Хахула Л. П., Биба В. А., Хахула Б. В. Практикум із соціології для студентів економічного факультету освітнього рівня (ОР) «Бакалавр» усіх форм навчання. Біла Церква, 2020. 25 с.

Додаткова література

1. Богомаз К. Ю., Мачуліна І. І., Сорокіна Л. М. Соціологія молоді: навч. посібник. Дніпродзержинськ: Вид-во ДДТУ, 2011. 358 с.
2. Галузеві соціології в умовах глобальних змін і суспільних трансформацій: навч. пос. / Упоряд. А. О. Петренко-Лисак, В. В. Чепак. 2017. 308 с.
3. Долинська Л. В., Матяш-Заяц Л. П. Психологія конфлікту: навч. посібник. 2019. 304 с.
4. Кутуєв П. Соціальна реальність і трансформації ХХ ст.: між концепціями та утопіями. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2012. № 3. С.68-76.

5. Лукашевич М., Туленков М. Соціологія: Загальний курс: підручник. К.: Каравела, 2011. 407 с.
6. Пилипенко В. Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства. Львів: ЗУКЦ, 2012. 326 с.
7. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. К.: Ін-т соціології НАН України, 2017. 198 с.
8. Степаненко В. П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. К.: Ін-т соціології НАН України, 2015. 420 с.
9. Соціологічний аналіз сучасних соціокультурних процесів: колективна монографія / наук. ред. В. В. Танчер. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2017. 287 с.
10. Соціологічні та політологічні студії: підручник для студентів вищих закладів освіти / за ред. проф. А. С. Лобанової. 2019. 520 с.
11. Танчер В. Актуальні проблеми соціологічної науки. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2014. № 2. С.180-189.
12. Ручка А., Танчер В., Шевель І. Класичні та неокласичні соціологічні теорії (короткий виклад). Житомир: Вид-во Рута, 2016. 104 с.
13. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 3 (17) / Головні редактори д. екон. н. В. М. Ворона, д. соціол. н. М. О. Шульга. Київ: Інститут соціології НАН України, 2016. 550 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia> - Результати соціологічних досліджень Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова.
2. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Державна служба статистики України.